

Lähiruokaa Lauhan Lähiruokafestivaaleilla

5.9.2024

Parhaillaan eletään lähiruokaviikkojen ja -päivien aikaa. Huittisten Lauhassa järjestettiin perinteiset Lähiruokafestivaalit elokuun lopulla. Paikallinen Lauhan Maamiesseura toimi tapahtumajärjestäjänä.

Festivaaleilla oli lähiruokatori, ruokakojuja, musiikkia, teatteria ja lastentapahtuma. Perjantaina 30.8. tapahtuma nautti 26 asteen helteestä. Valitettavat sateet ja ukkoset kuitenkin haittasivat venetsialaisviikonlopun tapahtumia lähes kautta koko maan.

Tapahtuman musiikkitarjonnasta vastasivat muun muassa huittislaistaustainen Voice of Finland 2024 eli Laura Ruusumaa, Mikko Mäkeläinen ja Myrskylyhty sekä yhden Lauhanmaan kiinteistöni rajanaapurin serkku eli Pekka Nisu. Pimeys-yhtyeestä tuttu Pekka Nisu julkaisi taannoin levyn nimeltä Lauhanmaa kotikylänsä mukaan.

Näkymää Lauhan Lähiruokafestareilta (kuva: Risto Lauhanen).

Biolaaksohankkeen paneelissa

Satakunnan ammattikorkeakoulun Biolaaksohanke järjesti Lähiruokafestivaaleilla paneelin, jossa puheenjohtajana toimi Iltalehden toimittaja, huittislaistaustainen Joonas Immonen. Biolaaksohanke on muuten EU:n osarahoittama. Panelisteina olivat kokki Kape Aihinen, SAMKin yliopettaja Mirja Leino, Keskon vastuullisuuspuolen senior manager Laura Ihanainen sekä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän asiakkuuspäällikkö ja elinvoimakoordinaattori Minna Mäkinen.

Paneelin keskeinen viesti oli, että kotimaista, puhdasta lähiruokaa tarvitaan. Ruokaturva ja huoltovarmuus ovat alan keskiössä. Kotimainen ruokatuotanto on tärkeä työllistäjä. Ruoka-alan opetukseen on tärkeää saada alakohtainen ammattiylpeysosaaminen. Lisäksi Huittinen, Lauha ja Satakunta ovat tärkeitä ruoantuotantoalueita.

Annika Eklöf on SAMKin Biolaaksohankkeen projektipäällikkö ja keskeinen tekijä Lauhan Lähiruokafestivaalin taustalla (kuva: Risto Lauhanen).

Sianlihaa ja erikoisviljelyä

Huittinen on ollut sianlihantuotannon kärkipitäjiä Suomessa. Tässä sarjassa Satakunnan elintarvikekaupunki kilpailee ainakin Ilmajoen kanssa. Lauhanmaassa sianlihantuotanto on kuitenkin vähentynyt.

Broilerinkasvatus on lisääntynyt ja sikabisneksen tilalle on tullut muuta yritystoimintaa.

Erikoisviljely on Lauhalle ja Huittisille tyypillistä. Lauhanmaan naapurikylässä Vesiniityllä on tuotettu perunaa, punajuurta, porkkanaa, naurista ja lanttua. Huittisissa tuotetaan noin puolet Suomen pinaateista ja Säkylässä noin puolet. Huittinen tunnetaan ainakin Saarioisten, Kivikylän ja Korpelan tuotantolaitoksista. Mattilan Marjatila sijaitsee Lauhan naapurissa Karhiniemellä, jossa oli asutusta jo 1200-luvulla.

Kun Kyrönjoen tulvat ovat haitanneet eteläpohjalaista maataloutta, niin Huittisten Lauhassa Kokemäenjoen ja Loimijoen tulvat ovat olleet suurena ongelmana. Lauhan kohdalla on Kokemäenjoessa lukuisten saarien ryhmä, mikä on muisto muinaisesta Kokemäenjoen suistosta.

Huittisten vauraimmat viljelijät Lauhassa

Huittisten Lauha alkoi muotoutua uudisraivaaja-alueeksi 1890-luvulla Lauhansuon sekä Kokemäenjoen ja Loimijoen väliselle alueelle. Ensimmäisiä kylän asukkaita oli kirjoittajan isoisän isä, joka tuli Kokemäeltä perheineen valtionmaalle vuokralle. Samalla hän suomensi sukunimekseen Lauhanen uuden asuinpaikan mukaan. Lex Kallion myötä isoisän isä osti valtiolta noin 25 hehtaarin tilan 1920-luvun alussa.

Lauha sai maantien vasta vuonna 1926. Sitä ennen liikuttiin kinttupolkuja ja vettä pitkin. Jokilaivaliikenne kulki Kokemäen Kyttälän ja Huittisten keskustan eli Lauttakylän välillä. Kyttälässä oli rautatieasema ja sen kautta ihmiset ja kauppatavarat kulkivat.

Lauhan kylä laajeni vuonna 1935 perustetun maatalousvankilan ympärille. Huittisten vankila oli pitäjän suurin maatila. Maataloustuotannon laajentaminen perustui soiden raivauksiin vankityövoimalla. Kun muualta Huittisiin tulleet vartijat tahtoivat palata kotiseuduilleen takaisin, niin silloinen Vankeinhoitolaitos alkoi palkata paikallisia viljelijöitä vartijoiksi. Lauhassa elämänsä viettänyt vartija ei ollut heti anomassa siirtoa esimerkiksi Katajanokan tai Sonkajärven vankilaan.

Monet vartijat olivat siis paikallisia viljelijöitä. Useimmat heistä olivat sotaveteraaneja ja aliupseereita. Vankilan hyvän palkan ja eläkkeen päälle viljelijät saivat maataloustulot. Karjalan evakot tulivat aikanaan kylää elävöittämään.

Vauraassa kylässä toimi myös Lauhan kansakoulu vuosina 1926-1970. Koulu on nykyään Maijapirtti, joka toimii maamiesseuran omistuksessa myös Lähiruokafestivaalien tapahtumapaikkana.

Lauhan vankilan ja yksityisten suoviljelykset ovat edelleen käytössä ja Lauhassa on vain yksi turvetuotantoalue. Vaikkei Lauha ole Pohjois-Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan tavoin suoranaista JTF-aluetta, niin SAMK-SeAMK -yhteistyössä eteläpohjalaisilla ja SeAMKilla olisi satakuntalaisille annettavaa turvemaiden kasvihuonekaasumittausten osaamisessa, samoin ilmastoviisaan turvepeltojen käytön saralla.

Toisaalta Lauhan naapurissa sijaitseva Puurijärvi-Isosuon kansallispuisto voisi antaa suuntaa myös Seinäjoen seudun kansallispuistohankesuunnitelmille.

Ruokamaakuntien välistä yhteistyötä tarvitaan

Veteraanisuunnistuksen MM-kisojen viestinnän yhteydessä ilmeni, että Varsinais-Suomi on Suomen elintarvikemaakunta sijalla numero yksi. Eteläpohjalaiset ovat kuitenkin asiasta toista mieltä. Savolaisilla on kalakukkonsa, ahvenanmaalaisilla pannukakkunsa, lemiläisillä säränsä, lappalaisilla poronsa ja karjalaisilla piirakkansa. Huittista on pidetty Satakunnan vilja-aittana. Jokainen tietysti pitää omaa kotimaakuntaansa Suomen tärkeimpänä ruokamaakunta. Muuta ei ole olemassa, tai jos on, niin se ei ole olemisen arvoista. Seinäjoen ja Satakunnan ammattikorkeakoulut ovat strategisia kumppaneita. Satakunnan ammattikorkeakoulu aloitti elintarvikealan insinöörikoulutuksen yhteistyössä SeAMKin kanssa. SeAMKin on tärkeää rekrytoida agrologiopiskelijoita myös Satakunnan alueelta. Ammattikorkeakoulujen on luontevaa tehdä myös ruoka-alan sekä luonnonvarasektorin hankeyhteistyötä.

Osa kirjoittajan tiluksista rajautuu noin 7 000 vuotta vanhaan Kokemäenjokeen (kuva: Risto Lauhanen).

MMT Risto Lauhanen
SeAMK Kirjoittaja omistaa kiinteistöjä Lauhanmaassa ja kuuntelee vapaa-aikana Pekka Nisun Lauhanmaata. Lisäksi hän on osallistunut SeAMK-SAMK -hankevalmisteluyhteistyöhön. Hän ollut myös mukana muun muassa SeAMKin luonnontuotehankkeissa ja turvemaiden ilmastoviisasta käyttöä koskevissa hankkeissa.